

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2TdoVS/1/2022
Identifikačné číslo spisu: 9521100113
Dátum vydania rozhodnutia: 03.02.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Piovartsy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:9521100113.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Jany Serbovej, JUDr. Pavla Farkaša, JUDr. Petra Kaňu a JUDr. Emila Klemaniča v trestnej veci obžalovaného JUDr. B. D., PhD., pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 3. februára 2022 v Bratislave sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 4. januára 2022, sp. zn. 5 To 11/2021, a takto

rozhodol:

Podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku napadnuté uznesenie sa zrušuje vo výroku v bode II.

Podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku JUDr. Peter Hatala sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obžalovaného JUDr. B. D. PhD., vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 5 To 11/2021 a súvisiacej veci pod sp. zn. 5 Tost 69/2021.

Odôvodnenie

Na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sa pod sp. zn. 5 To 11/2021 (pôvodne sp. zn. 5 To 10/2021) vedie konanie o odvolaniach obžalovaného JUDr. B. D., PhD. a jeho manželky Mgr. U. D. proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) z 20. septembra 2021, sp. zn. 3T/5/2021, a pod sp. zn. 5 Tost 69/2021 (pôvodne sp. zn. 5 Tost 67/2021) konanie o sťažnosti obžalovaného JUDr. B. D., PhD. proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu z 26. októbra 2021, sp. zn. 3T/5/2021.

Dňa 6. decembra 2021 (na podaní je pečiatka s dátumom 7. decembra 2021, kedy podateľňa najvyššieho súdu podanie reálne zaevidovala) podal obžalovaný JUDr. B. D., PhD., prostredníctvom svojho obhajcu, cez Ústredný portál verejnej správy vo veci sp. zn. 5 To 10/2021 námietku zaujatosti

voči sudcom senátu 5T - JUDr. Jurajovi Klimentovi, JUDr. Petrovi Hatalovi a JUDr. Petrovi Štíftovi. Obžalovaný dňa 22. decembra 2021 najvyššiemu súdu oznámil, že trvá na podanej námietke a žiada, aby uvedené okolnosti boli zohľadnené v konaní pod sp. zn. 5 To 11/2021.

Po opätovnom pridelení veci senátu 5T, ktorému predchádzal mylný zápis, oznámili sudcovia JUDr. Juraj Kliment a JUDr. Peter Hatala dňa 8. decembra 2021 svoju zaujatosť. Oznámenia boli na rozhodnutie (dvakrát) pridelené senátu 4T, ktorý ich (opakovane) vrátil ako bezdôvodne predložené.

Dňa 3. januára 2022, resp. 4. januára 2022 sa sudcovia senátu 5T vyjadrili k námietke obžalovaného s tým, že JUDr. Juraj Kliment a JUDr. Peter Hatala sa cítili byť vo veci zaujatí, JUDr. Peter Štíft sa necítil byť zaujatý.

Na podklade námietky zaujatosti rozhodol najvyšší súd uznesením zo 4. januára 2022, sp. zn. 5 To 11/2021 tak, že podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku JUDr. Juraja Klimenta (výrok v bode I.) a JUDr. Petra Hatalu (výrok v bode II.) vylúčil z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obžalovaného JUDr. B. D., PhD. vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 5 To 11/2021 a súvisiacej veci pod sp. zn. 5 Tost 69/2021. Vo vzťahu k výroku v bode II. pripojil predseda senátu JUDr. Juraj Kliment odlišné stanovisko. O námietke zaujatosti voči sudcovi JUDr. Petrovi Štíftovi sa v zmysle ustanovenia § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekonalo.

Proti vylúčeniu JUDr. Petra Hatalu podal prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) sťažnosť, nakoľko považoval uznesenie vo vzťahu k výroku v bode II. za neopodstatnené a vecne nesprávne. Prokurátor sa stotožnil s odlišným stanoviskom predsedu senátu JUDr. Juraja Klimenta, na ktorého obsah v plnom rozsahu odkázal. Zdôraznil pritom, že JUDr. Peter Hatala nebol doposiaľ obžalovaným namietaný [na rozdiel od JUDr. Juraja Klimenta, vo vzťahu ku ktorému rozhodol aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“)]. Obaja sudcovia nemajú rovnaké postavenie ani v prípade uznesenia najvyššieho súdu, ktoré ako listinný dôkaz špecializovaný trestný súd oboznamoval na hlavnom pojednávaní. Pripustením záveru vyplývajúcom z napadnutého uznesenia by mohol vzniknúť precedens, kedy by strany v konaní účelovo navrhovali vykonanie listinných dôkazov s cieľom dopredu vylúčiť sudcov z rozhodovania o oprávnom prostriedku. Z týchto dôvodov prokurátor nevzhliadol objektívny dôvod na konštatovanie zaujatosti JUDr. Petra Hatalu. Sťažnostnému súdu preto navrhol, aby postupom podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku vyhovel podanej sťažnosti a sám rozhodol vo výroku v bode II. s tým, že podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku nie je JUDr. Peter Hatala vylúčený z vykonávania úkonov v trestnej veci obžalovaného JUDr. B. D., PhD.

Sťažnosť prokurátora bola zaslaná obžalovanému a jeho obhajcom.

Obžalovaný vo vyjadrení poukázal na dôvody svojej námietky zaujatosti zo 6. decembra 2021, ktoré vzhliadol v pomere k prejednávanej veci v súvislosti so skutkom 2/ rozsudku, v stanovisku senátu 5T k článku „M.“ a v obchádzaní ustanovení Trestného poriadku v skorších štádiách trestnej veci. V ďalšej časti zhrnul okolnosti oznámenia zaujatosti JUDr. Petrom Hatalom, ktoré podľa názoru obžalovaného zvýraznili podanú námietku. Osobitne upriamil pozornosť na časť súkromného listu JUDr. Petra Hatalu zaslaného redaktorkám, v ktorom sa ironicky vyjadroval na osobu obžalovaného, čo svedčí o jeho strate nestrannosti. Z kontextu predmetného listu potom obžalovaný vyvodil, že v reakcii na článok mal senát 5T na mysli okrem iných osôb práve jeho.

K odlišnému stanovisku predsedu senátu JUDr. Juraja Klimenta obžalovaný uviedol, že uznesenie najvyššieho súdu zo 17. júla 2017 vo veci Ing. Ľ.Q. D. nemá v prebiehajúcom konaní povahu „rozhodnutia“. Napriek tomu, že ide o uznesenie, podstata skutku, kladená mu za vinu, priamo skutkovo súvisí s rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu. Uznesenie má preto povahu listinného dôkazu, ktorého pôvodcom je senát 5T (členom bol aj JUDr. Peter Hatala). Príklady uvádzané JUDr. Jurajom Klimentom nemožno aplikovať na predmetnú trestnú vec, keďže sám konštatuje, že disponuje mimoprocesnými informáciami významnými pre trestnú vec. Skutok 2/ rozsudku skutkovo súvisí s

rozhodovaním najvyššieho súdu a špecializovaného trestného súdu vo veci Ing. Ľ. D.. Uznesenia oboch súdov boli predmetom dokazovania na hlavnom pojednávaní, vrátane okolností ich vydania a komunikácie na Úrade špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Zároveň zdôraznil, že aj JUDr. Petra Hatalu navrhoval v konaní vypočúť ako svedka, keďže aj tento by mohol disponovať mimoprocesnými informáciami ako JUDr. Juraj Kliment.

S ohľadom na rozhodovaciu prax ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k neustrannosti sudcu, ako aj na presvedčenie obžalovaného o negatívnom vzťahu JUDr. Petra Hatalu k jeho osobe sťažnostnému súdu navrhol, aby sťažnosť prokurátora proti uzneseniu o vylúčení podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Dňa 25. januára 2022 bolo najvyššiemu súdu doručené doplnenie sťažnosti prokurátora, v ktorom upriamil pozornosť na neštandardný postup, keď o námietke zaujatosti obžalovaného rozhodovali sudcovia v senáte, aj keď dvaja členovia senátu oznámili svoju zaujatosť. V zmysle ustanovenia § 32 ods. 1 veta prvá a druhá Trestného poriadku mal o oznámenej zaujatosti JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Hatalu rozhodovať iný senát najvyššieho súdu. Subjektívny pocit zaujatosti má podľa prokurátora prednosť pred námietkou vznesenou stranou v konaní. Je preto namieste, aby v takomto prípade bolo rozhodované nestranným iným senátom najvyššieho súdu.

Sťažnostný súd zaslal doplnenie sťažnosti obžalovanému a jeho obhajcom.

Obžalovaný reagoval na podanie prostredníctvom obhajcu JUDr. Jakuba Križana s tým, že nesúhlasil so zovšeobecnením prednosti rozhodovania o vlastnej zaujatosti sudcu pred námietkou procesnej strany, bez zohľadnenia časových súvislostí, obsahu oznámenia a námietky, znenia ustanovenia § 32 ods. 3 Trestného poriadku a rozhodovacej praxe ústavného súdu.

Z ustanovenia § 32 ods. 3 Trestného poriadku vyplýva, že o námietke podanej stranou rozhoduje senát, v ktorom namietaní sudcovia pôsobia, pričom sa môžu stotožniť s názorom strany a vyhovieť jej. V danom prípade potom rozhodujú sudcovia, ktorí sú zaujatí a svoju zaujatosť aj uznali, dôsledkom čoho je rozhodnutie o vylúčení. Vo vzťahu k stretu námietky zaujatosti s oznámením obžalovaný argumentoval nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 428/2020 (ďalej len „nález“), najmä bodom 122., v ktorom súd vyslovil, že „...je povinnosťou všeobecného súdu uprednostniť ten výklad, ktorý sa javí z hľadiska trestne stíhanej osoby ako výhodnejší“. V nadväznosti na to považoval obžalovaný interpretáciu predmetného nálezu v napadnutom uznesení za nesprávnu a prezentovanú izolovane od ostatných záverov. Podľa obžalovaného je potrebné nález vykladať s ohľadom na všetky okolnosti prejednávanej veci. Zvolený postup pritom nebol obžalovanému na ťarchu, a preto je námietka prokurátora irelevantná.

Následne sa obžalovaný sústredil na časové okamihy podania námietky a oznámení zaujatosti sudcami, medzi ktorými bolo rozpätie 2 dní. Taktiež porovnal obsah podaní, pričom mal za to, že oznámenia boli obsahovo podmienené námietkou zaujatosti a mali skôr charakter vyjadrenia, resp. potvrdenia dôvodnosti námietky. Podaná námietka mala zároveň širší rozsah ako oznámenia, čo má zásadný význam pre posúdenie postupu pri súbehu. V prípade, že by senát 4T rozhodoval o oznámeniach a sudcov nevylúčil, v zmysle nálezu by bolo potrebné rozhodovať i o námietke zaujatosti, čím by sa neúmerne predĺžilo konanie. Na margo bodu 122. nálezu sa s ohľadom na časové a obsahové súvislosti javí postup senátu 4T a predsedu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu ako správny.

Na záver obžalovaný zopakoval presvedčenie o existencii absencie nestrannosti JUDr. Petra Hatalu a sťažnostnému súdu navrhol sťažnosť prokurátora zamietnuť.

Obe podania obžalovaného boli doručené prokurátorovi, ktorý možnosť vyjadriť sa nevyužil.

Najvyšší súd preskúmal na podklade riadne a včas podanej sťažnosti oprávnenou osobou v zmysle § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť, ako i konanie predchádzajúce výroku napadnutého uznesenia, pričom dospel

k záveru, že sťažnosť prokurátora je dôvodná.

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediálny úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 veta prvá Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Na úvod je potrebné uviesť, že jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada zákonného trestného procesu, ktorá vyjadruje požiadavku spravodlivého prejednaní veci nezávislým a nestranným súdom.

Právu na nestranný súd (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru) zodpovedá ústavná povinnosť súdov prerokovať a rozhodnúť každú vec tak, aby postupovali nezaujato a neutrálne, bez nadšňania a objektívne posúdili všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje stranám konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má právomoc o nich rozhodnúť (II. ÚS 71/97, III. ÚS 24/05). Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v trestnom konaní garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania pre zaujatosť.

Nestrannosťou treba rozumieť absenciu predsudkov (zakorenených úsudkov, či názorov, ktoré nie sú založené na spoľahlivom poznaní, ale na púhom predpoklade) alebo predpojatosti (subjektivismu, neobjektivismu, straníckosti). Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, čo znamená, že je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkolvek pochybnosti v danom smere.

V prípade subjektívneho hľadiska sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu o opaku (Piersack v. Belgicko, rozsudok ESĽP z 1. októbra 1982). Nie je však možné uspokojiť sa len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti. Zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o nestrannosti sudcu prejednávajúceho vec (III. ÚS 16/00).

Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností a spočíva v posúdení, či nezávisle od osobného správania sudcu určité overiteľné skutočnosti neumožňujú pochybovať o jeho nestrannosti. Pri posudzovaní objektívnej nestrannosti platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach verejnosti, osobitne v očiach obvineného. Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že má byť vykonávaná (Delcourt v. Belgicko, rozsudok ESĽP zo 17. januára 1970). Má byť vylúčený každý sudca, u ktorého sa možno oprávnene obávať, že mu chýba nestrannosť. Ide o dôveru, ktorú musia mať sudy pri stranách v demokratickej spoločnosti (Padovani v. Taliansko, rozsudok ESĽP z 26. februára 1993).

Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či dôvod obavy je objektívny. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že

prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo, rozsudok ESĽP z 10. júna 1996). Relevantná obava z nedostatku nestrannosti sudcu sa musí zakladať na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu.

Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, k ich právnym zástupcom, k svedkom a pod. Z tohto hľadiska preto nezáleží ani na tom, že sudca sa k návrhu na jeho vylúčenie vyjadril v tom zmysle, že sa vnútorne necíti byť zaujatý. Rozhodujúce nie je jeho stanovisko, ale existencia objektívnych skutočností, ktoré vzbudzujú pochybnosť o jeho nestrannosti v očiach strán a verejnosti (III. ÚS 24/05).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať, že sa nestrannosť sudcu niekomu len subjektívne javí, ale či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že vzťah sudcu k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne „sine ira et studio“.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybnosti o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Sudcu teda možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, zakladajúcich sa na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že zákonného sudcu možno vylúčiť z vykonávania úkonov v trestnom konaní len z taxatívne vymedzených dôvodov spôsobilých vyvolať pochybnosti o jeho nestrannosti, a to pre jeho pomer k prejednávanej veci; k osobám, ktorých sa úkon priamo týka; k ich zástupcom alebo k inému orgánu činnému v trestnom konaní.

Pomerom k prejednávanej veci pritom treba rozumieť určitú zainteresovanosť vo veci procesne činného orgánu trestného konania na skutku, ktorá má konkrétnu podobu a osobný charakter, aby bola dostatočným dôvodom pre vznik pochybností o schopnosti sudcu (alebo iného procesne činného orgánu - vyšetrovateľ, prokurátor) pristupovať k veci a úkonom, ktoré sa jej týkajú objektívne. Táto môže spočívať napríklad v tom, že vo veci procesne činný orgán, resp. jeho príbuzní, rodinní príslušníci, osoby jemu blízke a podobne, boli činom poškodení, eventuálne procesne činný orgán trestného konania bol svedkom skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie a podobne.

Pomerom procesne činného orgánu trestného konania k osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Trestného poriadku sa rozumie jeho vzťah k niektorej z osôb tam uvedených, ktorý môže vyvolať vo verejnosti pochybnosti o jeho nezaujatosti práve pre tento vzťah, ktorý prípadne existuje aj mimo rámec konania. Takýto vzťah môže spočívať najmä v príbuzenskom a rodinnom pomere procesne činného orgánu k niektorej z osôb uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku, ďalej môže ísť o úzke priateľstvo, či kamarátstvo, resp. negatívny vzťah.

To znamená, že vzbudiť pochybnosť o nezaujatosti by mohol iba pomer člena senátu JUDr. Petra Hatalu k prejednávanej veci alebo k osobám vymenovaným v § 31 ods. 1 Trestného poriadku v dôsledku jeho pozitívneho alebo negatívneho vzťahu, ktorý by mohol ovplyvniť rozhodnutie vo veci a tým aj zasiahnuť do postavenia a práv obžalovaného.

Vzhľadom na to, že JUDr. Peter Hatala sa cítil byť zo subjektívneho hľadiska zaujatý (obrana obžalovaného ku skutku v bode 2/ rozsudku spočívajúca v príkaze senátu 5T prepustiť Ing. Ľ. D. z väzby; návrh na jeho vypočutie ako svedka; reakcia na článok uverejnený v médiách), sťažnostný súd sa komplexne zaoberal existenciou dôvodov na jeho vylúčenie.

Pokiaľ ide o pomer k veci, ktorý má byť daný obranou obžalovaného ku skutku v bode 2/ rozsudku, s týmto sa sťažnostný súd nestotožnil. Z napadnutého uznesenia nevyplýva, v čom konkrétnom spočíva zaujatosť JUDr. Petra Hatalu ku skutku v bode 2/ rozsudku. Samotný spôsob obrany obžalovaného, ktorý tvrdí, že nezabezpečil prepustenie obvineného Ing. Ľ. D. na slobodu, ale pokyn vzišiel zo senátu 5T, nestačí na vzbudenie pochybností o nestrannosti sudcu. Najmä za situácie, keď vykonaným dokazovaním takéto skutočnosti (príkaz na prepustenie z väzby senátom 5T) neboli podľa súdu prvého stupňa preukázané (bližšie viď str. 53 - 54 rozsudku súdu prvého stupňa). Prípadná dezinterpretácia rozhodnutia o väzbe obvineného Ing. Ľ. D. automaticky nezakladá dôvod na vyslovenie zaujatosti člena senátu, ktorý o väzbe rozhodol, navyše ak ani nebol v danej veci predsedom senátu / sudcom spravodajcom. V tejto súvislosti je taktiež nutné zdôrazniť, že senát 5T, vrátane JUDr. Petra Hatalu, sa od spájania ich rozhodnutia s následným prepustením obvineného Ing. Ľ. D. dôrazne dištancoval.

Zaujatosť sudcu nemožno vzhliadnuť ani v návrhu na jeho vypočutie ako svedka. V prvom rade obžalovaný takýto návrh predniesol až v rámci odvolania, keď doteraz žiadal vždy len o vypočutie JUDr. Juraja Klimenta. Svoju žiadosť vo vzťahu k JUDr. Petrovi Hatalovi pritom bližšie nešpecifikoval. Potrebu výsluchu odôvodňoval iba všeobecne ozrejmením skutočností vedúcich k prepusteniu Ing. Ľ. D.. Z vyjadrenia JUDr. Petra Hatalu, resp. z napadnutého uznesenia však nevyplýva, že by mal k danej veci akékoľvek mimoprocesné vedomosti (na rozdiel od JUDr. Juraja Klimenta, ktorý z tohto dôvodu mal záujem byť vypočutý). V druhom rade samotná hypotetická možnosť výsluchu nie je dôvodom na vylúčenie sudcu. K rovnakému záveru dospel ústavný súd v bode 42. nálezu z 22. júna 2021, č. k. III. ÚS 39/2021-45 (obdobná námietka obžalovaného vo vzťahu k JUDr. Jurajovi Klimentovi).

Zároveň je potrebné uviesť, že svojimi vyjadreniami (vrátane listu, na ktorý obžalovaný poukázal vo svojom vyjadrení k sťažnosti) len reagoval na zverejnený článok, ktorý obsahoval tvrdenia nesúladné so skutočnosťou. Je pravda, že nešťastne zvolené slová v súkromnom liste adresovanom redaktorkám by izolovane možno mohli vzbudiť pochybnosti, avšak výroky JUDr. Petra Hatalu je nutné chápať v celom kontexte, t. j. ako výčitky osvojenia si „rétoriky niektorých politikov“. Súčasne predmetný list je obranou proti nepravdivým a osočujúcim výrokom redaktoriek a smeruje k vysvetleniu zrušujúceho uznesenia u obvineného Ing. Ľ. D., nie k útokom na obžalovaného JUDr. B. D., PhD. Sťažnostný súd preto dospel k záveru, že vyjadrenia JUDr. Petra Hatalu neboli dostatočnej intenzity, aby mohli oprávnenne vyvolať objektívnu pochybnosť o jeho nezaujatosti.

Ani pomer k osobám uvedeným v ustanovení § 31 ods. 1 Trestného poriadku sťažnostný súd nezistil. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na odôvodnenie napadnutého uznesenia, kde aj samotný súd na str. 12 uvádza absenciu negatívneho alebo pozitívneho vzťahu JUDr. Petra Hatalu k obžalovanému alebo jeho obhajcovi.

Sťažnostný súd sa naopak nestotožnil s názorom prokurátora o nesprávnom procesnom postupe.

Z bodu 117. nálezu jednoznačne vyplýva, že oznámenie sudcu o vlastnej zaujatosti má prednosť pred námietkou zaujatosti v prípade rozhodovania o väzbe z dôvodu, že ak bude sudca vylúčený, stáva sa rozhodovanie o námietke zaujatosti neaktuálnym, pretože bude vyhovené požiadavke strany. Takýmto postupom sa urýchlil rozhodovanie o väzbe.

V danej trestnej veci však nejde o rozhodovanie o väzbe. Aj keď sa obžalovaný nachádza vo väzbe, predmetom konania je rozhodnúť o odvolaniach obžalovaného a jeho manželky vo veci samej a o sťažnosti obžalovaného proti uzneseniu špecializovaného trestného súdu o žiadosti o doplnenie a opravu zápisnice z hlavného pojednávania. Taktiež je potrebné prihliadnuť na rozsah oboch podaní, keď obžalovaný namietal aj iné skutočnosti, ktoré neboli obsahom oznámení (členovia senátu sa s nimi vo vyjadrení nestotožnili). Navyše námietka obžalovaného smerovala i proti poslednému členovi senátu 5T JUDr. Petrovi Štiftovi, ktorý sa vo veci necítil byť zaujatý, keď svoju zaujatosť jednak neoznámil a súčasne sa k dôvodom vylúčenia vyjadril negatívne. V prípade postupu naznačenom prokurátorom by teda vznikla situácia, že o dvoch členoch by mal rozhodovať iný senát najvyššieho súdu a o jednom členovi senát 5T (na uvedené nemá vplyv, že v konečnom dôsledku sa o námietke proti JUDr. Petrovi Štiftovi v zmysle ustanovenia § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekonalo).

Zároveň zvolený postup (najprv rozhodovanie o námietke vznesenej stranou) bol v prospech obžalovaného, ktorý by v prípade negatívneho rozhodnutia mal k dispozícii riadny opravný prostriedok. Pritom samotné rozhodnutie senátu 5T bolo vo vzťahu k JUDr. Jurajovi Klimentovi a JUDr. Petrovi Hatalovi v súlade so žiadosťou obžalovaného. Zvolenie výkladu, ktorý je pre stíhanú osobu výhodnejší, vyžaduje i ústavný súd (bližšie bod 122. nález), pričom podľa vyjadrenia sa obžalovaný necítil byť predmetným postupom dotknutý na svojich právach.

Nad rámec sťažnostný súd dopĺňa, že uznesením rozhodoval iba o opravnom prostriedku proti vylúčeniu JUDr. Petra Hatalu na podklade námietky zaujatosti vznesenej obžalovaným. Oznámenie JUDr. Petra Hatalu nebolo predmetom konania.

Vzhľadom na absenciu pomeru JUDr. Petra Hatalu k obžalovanému alebo k prejednávanej veci najvyšší súd pomerom hlasov 4:1 rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate uznesenia. Odlišné stanovisko pripája predseda senátu JUDr. Martin Piovartsy.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.